

ПОДОБРЯВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ ЧРЕЗ ДАННИ, АНАЛИЗИ И ОБМЕН

Cedefop продължава да насочва европейския опит в посока подобряване на политиките за ПОО

Икономиката на Европейския съюз (ЕС) се възстановява с усилен темпове, равнището на безработица намалява, а броят на заетите лица расте. Преминаването през период на икономически спад засилва в дългосрочен план тенденциите на глобализация и цифровизация, които водят до необходимост от придобиване на нови умения. Оправдават се и прогнозите за намаляване на наличната работна сила вследствие на наблюдаваните демографски тенденции.

Професионалното образование и обучение (ПОО) може да предложи решения за посочените проблеми, особено ако се разглежда като част от изграден върху цялостна политика подход. Така например, липсата на качествени работни места, предоставящи възможност за придобиване на нови умения, възпрепятства пълноценното използване на потенциала на навлизащите на пазара висококвалифицирани млади специалисти. За да се насърчат равенството, включването и солидарността, са необходими пътища за учене и кариерно развитие, които да подпомагат устройването на работа на нискоквалифицираните възрастни и новите мигранти в Европа, като наред с това е необходимо ученето да бъде поставено в основата на Европейския стълб на социалните права.

За поредна година през 2017 г. Европейският център за развитие на професионалното обучение (Cedefop или „Центъра“) използва експертния си капацитет, за да подпомага Европейската комисия (ЕК), държавите членки на ЕС, и социалните партньори в разработването на политики за ПОО,

насочени към решаването на вече споменатите и други съществуващи проблеми. Изминалата 2017 г. е успешна, но трудна за Центъра, който вече поредна година полага усилия, за да намери баланс между все по-голямото търсене на предлаганите от него експертни услуги и все по-ограничените ресурси, с които разполага, без да нарушава нормалния си ритъм на функциониране. Опасенията за невъзможност да изпълни възложения му за 2017 г. мандат, са причина Cedefop да редуцира дейността си и да заложи повече на изпълнението на негативните приоритети в сравнение с предходни години.

КАРЕ 1: ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ ЦЕНТЪР ЗА РАЗВИТИЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБУЧЕНИЕ (CEDEFOP)

Европейският център за развитие на професионалното обучение (Cedefop) е най-старата агенция на ЕС, която работи за засилване на европейското сътрудничество като подпомага ЕК, държавите членки на ЕС и социалните партньори в разработването и осъществяването на политики в областта на ПОО. В периода 2018-20 г. усилията на Cedefop са насочени към:

- формиране на облика на ПОО чрез подкрепа за модернизиране на системите за ПОО;
- превръщане на ПОО в предпочитан избор чрез овластяване на гражданите за придобиване на умения трудова заетост и личностна реализация чрез ПОО;
- повишаване на осведомеността за ПОО чрез проучвания на пазара на труда с оглед подобряване на политиките за ПОО.

Cedefop осъществява наблюдение на тенденциите в европейската политика в областта на ПОО и осигурява нови знания и данни в подкрепа на изготвянето и прилагането на политики. Наред с това, Центърът изпълнява ролята на брокер на знания, като осъществява обмен на идеи и иницира дебати по въпроси, свързани с ПОО.

Всички дейности на Cedefop подпомагат изпълнението на дневния ред на европейската политика в областта на ПОО и включват задачи, специално възложени на Центъра от страна на Съвета на министрите, Комисията, държавите членки и социалните партньори.

Дейностите на Cedefop включват изготвяне на доклади за развитието на политиката в областта на ПОО в държавите членки, предоставяне на помощ при разработването и прилагането на европейски инструменти, улесняващи мобилността като Eurgrass, Европейската квалификационна рамка, валидирането на неформалното и самостоятелно учене, прогнозирането на търсенето и предлагането на умения на европейско ниво, както и поддържане на портала Панорама на уменията. Събраната от Cedefop информация посредством изследвания, анализ на политиките и работа в мрежа, се разпространява чрез уебсайта на Центъра, в социалните мрежи, чрез публикации, както и в рамките на различни събития.

Основан на 10 февруари 1975 г., първоначално Центърът е със седалище в Западен Берлин, а през 1995 г. е преместен в Солун, Гърция. Cedefop е признат за водещ център за експертиза в областта на квалификационните рамки, прогнозирането и анализа на умения, а изготвяните от него анализи на системите и политиките в областта на ПОО са с висока добавена стойност. За да гарантира, че извършваната от него работа има допълващ характер и не дублира други дейности, Cedefop си сътрудничи с други европейски, национални и международни организации. В процес на преработване е учредителния регламент за създаване на Центъра от 1975.

За да обезпечи финансово своите дейности, Центърът започва да търси начини за модернизиране на административните си процеси. Докато очаква препоръките от регулярната външна оценка (която стартира през 2017 г. и ще завърши с доклад през 2018 г.), и предложенията на Комисията, Европейския парламент (ЕП) и Съвета на ЕС, Cedefop въвежда в действие сътрудничество за систематично споделяне на услуги с други агенции на ЕС и ЕК.

Възможностите за повишаване на ефективността, отчетени по време на оценката и в процеса на споделяне на услуги, ще бъдат съотнесени към съответните оперативни области през 2018 г., когато се очаква да влезе в сила и новият Учредителен регламент на Cedefop, който отразява разширяването на обхвата и промените в дейността на Центъра, въпреки статута си на утвърдена агенция със стабилни задачи.

Мото на Cedefop **мисли на европейско ниво, действай на национално ниво**, ще ръководи Центъра и през 2018 г., когато той ще продължи да изпълнява планираните дейности, насочени към формиране на облика и повишаване на осведомеността за ПОО, и превръщането му в предпочитан избор за образование и обучение (Каре 1).

Формиране на облика на ПОО

Концепцията за формиране на облика съчетава различни гледни точки, свързани с модернизиране на свързаните с ПОО системи и институции. През 2018 г. Cedefop ще публикува междинен анализ на напредъка на държавите членки на ЕС по прилагане на **европейските приоритети в областта на ПОО** за периода 2015-20 г. Приоритетите са приети от ЕК, държавите членки на ЕС и европейските социални партньори в Рига през м. юни 2015 г. и са насочени към насърчаване на ученето на работното място, усвояване на ключови компетентности, развитие на системите за осигуряване на качество в ПОО, улесняване на достъпа до ПОО и придобиване на квалификация, насърчаване на професионалното развитие на учители и обучители в ПОО. Информация за изготвения анализ ще бъде предоставена от **Европейската мрежа да обмен на опит в ПОО (ReferNet)**, която остава основния инструмент на Cedefop за разпространение на **описания, прегледи на актуални теми, и кратки видео материали за системите за ПОО**.

Изследванията на Cedefop прибавят нови щрихи към **променящата се роля на ПОО** с оглед постигане на по-добро разбиране за неговия потенциал и необходимостта от адаптирането му в бъдеще. В резултат от проведения анализ на влиянието на външните и вътрешните фактори върху ПОО, през 2017 г. Центърът публикува два доклада, които разглеждат националните дефиниции и концепции за ПОО и тяхното развитие във времето. Наред с това, променящите се очаквания в тази насока са обсъдени от участниците в организиран от Cedefop уъркшоп на тема „ПОО през 21-ви век“, докато по време на семинар, организиран в рамките на естонското председателство на Съвета на ЕС, е разгледана готовността на системите за ПОО да отговорят на бъдещите потребности от умения. През 2018 г. Cedefop ще разработи сценарии за бъдещо

развитие, които ще бъдат публикувани в четири доклада. В допълнение, в рамките на австрийското председателство Центърът ще организира конференция във Виена, която ще се проведе като част от Седмицата на професионалните умения 2018 и ще бъде посветена на променящата се същност и роля на ПОО.

През 2017 г. Cedefop разширява обхвата на **Индекса на мобилността**, който е достъпен онлайн, и чиито индикатори имат за цел да улеснят държавите членки при идентифицирането на области, които създават пречки пред мобилността за първоначално образование и обучение. В този смисъл през 2018 г. ще бъде предоставена допълнителна информация за отделните държави, която ще подпомогне развитието на националните политики, свързани с мобилността в ПОО.

Cedefop изпълнява основна роля при разработване на общите **европейски инструменти и принципи**, които подпомагат процеса на модернизиране на системите за ПОО. Европейската квалификационна рамка (ЕКР) и свързаните с нея национални квалификационни рамки (НКР) дават възможност всички държави да съотнесат своите национални квалификационни нива към нивата на ЕКР. Cedefop ще продължи да подпомага развитието на ЕКР и НКР в съответствие с Препоръката на Съвета, приета през м. май 2017 г. Понастоящем общо 39 държави участват в ЕКР като 20 от тях отбелязват нивата по НКР и ЕКР в своите дипломи и удостоверения. През 2017 г. Cedefop актуализира проведените от него анализи по отношение развитието на НКР в Европа, и в сътрудничество с ЮНЕСКО и Европейската фондация за обучение (ЕФО) разработи третия глобален списък на националните и регионални квалификационни рамки, който ще бъде достъпен през 2018 г. С оглед улесняване съпоставимостта на квалификациите, през 2018 г. Cedefop ще публикува проучване, в което се сравняват използваните от различните държави методи за присъждане на квалификации за нива 3 и 4 от ЕКР. По време на конференцията „Ще доведат ли НКР до промяна?“, организирана от Cedefop през м. ноември 2017 г. става ясно, че НКР оказват влияние върху сътрудничеството между отделните сектори, и укрепват връзката с валидирането и използването на резултатите от ученето. През 2017 г. Cedefop публикува наръчник, в който са

представени дефиниции и общ подход при определяне на **резултатите от ученето** (какво знаят и могат да правят учащите в края на всеки формален, неформален или самостоятелен учебен процес). През 2018 г. Центърът ще участва в прегледа на Препоръката на Съвета като проучи силните и слабите страни на резултатите от ученето и изготви анализ на въздействието на политиките по отношение насърчаване използването на две **ключови компетентности** (езикови и компютърни умения). Cedefop ще продължи да подпомага развитието и прилагането на Европейската система за кредити в ПОО и Европейската референтна рамка за осигуряване на качество в ПОО на базата на препоръките на Европейския парламент и Съвета, приети през 2009 г.

Нараства използването на съществуващия на 27 езика инструмент Europass – портфолио от документи, които представят уменията и квалификациите на гражданите в стандартен формат. Cedefop поддържа уеб страницата на Europass, която от създаването ѝ през 2005 г. е посетена от 178 милиона човека, като само за 2017 г. посетителите наброяват 25 милиона. От 2005 г. насам онлайн са генерирани 106 милиона CV-та, като за 2017 г. те са 21 милиона. През 2018 г. Cedefop ще усъвършенства наличните уеб ресурси за Europass и ще подкрепи ЕК в разработването на концепцията и съдържанието на единната интегрирана платформа за умения и квалификации Europass 2.

Превръщане на ПОО в предпочитан избор

Превръщането на ПОО в предпочитан избор е свързано с подобряване на пригодността за заетост чрез предоставяне на възможности за гражданите за придобиване на компетентности и умения за трудова заетост и личностна реализация. След като през 2017 г. публикува заключенията от първото **проучване на общественото мнение за ПОО в ЕС**, през 2018 г. Cedefop ще разработи второ проучване, което ще предостави сравнителни данни по различни теми за определени периоди от време.

Организираната в рамките на естонското председателство конференция на Cedefop, посветена на политиките и практиката в областта

на ориентирането през целия живот, както и уъркшопа по ИКТ и провеждане на проучвания в областта на ориентирането през целия живот, се провеждат като част от Европейската седмица на ориентирането през целия живот 2017. През 2018 г. Cedefop ще актуализира наръчника си за практикуващи експерти и ползватели в областта на ориентирането през целия живот, а проучването на Центъра за валидирането в областта на ориентирането през целия живот ще разглежда начини, включително ИКТ инструменти, за валидиране на умения придобити чрез неформално и самостоятелно учене.

През 2017 г. Cedefop и ОИСР организират експертен форум, посветен на **интегрирането на бежанците и мигрантите на пазара на труда**. По време на форума става ясно, че в много държави мигрантите се интегрират на пазара на труда чрез въвеждане на нови елементи в националните системи, но наред с това е налице необходимост от увеличаване на броя и адаптиране на програмите за ПОО. През 2018 г. Cedefop ще работи съвместно с ЕК за разработване на нови подходи за засилване на сътрудничеството между държавите членки с оглед усъвършенстване на свързаните с ПОО политики за интегриране на бежанци и мигранти на пазара на труда.

С оглед насърчаване на **чиракуването** в ЕС, Cedefop се застъпва за ученето в процеса на работа и насърчава международни партньорства в рамките на Европейския алианс за професионална подготовка. По искане на членовете на Алианса Cedefop прави преглед на споразумения за чиракуване в държавите членки. През 2017 г. Центърът финализира прегледите за Гърция, Италия и Словения, започва да работи с Хърватия и Кипър, и публикува онлайн база данни на основните схеми на чиракуване в държавите членки, Исландия и Норвегия. Cedefop ще продължи за насърчава чиракуването в съответствие с Европейската рамка за качествено и ефективно чиракуване като през 2018 г. ще публикува преглед на ситуацията в различните държави.

През 2017 г. Cedefop публикува онлайн наръчник за наблюдение на **ранно напускащите системата за ПОО**. Участниците в организирания форум за усъвършенстване на политики имат възможност да обсъдят централната роля на ПОО за предотвратяване на ранното напускане на

образователната система, а свързаните с форума доклади на 15 държави са публикувани онлайн.

В подкрепа на новоприетата Програма за нови умения за Еворпа и Препоръката на Съвета на ЕС за повишаване на уменията, през 2017 г. Cedefop събира примери за учене в процеса на работа като начин за преподаване на основни умения. Центърът провежда първия от серия форуми за усъвършенстване на политики, посветени на проблемите на **нискоквалифицираните възрастни** и ранно напускащите образователната система, и организира в рамките на малтийското председателство на Съвета на ЕС семинар, насочен към справяне с и предотвратяване на ниската квалификация. През 2018 г. Cedefop ще проучи съществуващите в избрани държави политики за ПОО и учене на възрастни, насочени към нискоквалифицирани възрастни и лица, застрашени от икономическо и социално изключване. За да подпомогне прилагането на Препоръката на Съвета на ЕС за повишаване на уменията, Cedefop ще организира, съвместно с ЕК и Европейския икономически и социален комитет, форум за усъвършенстване на политики, посветен на начини за ангажиране на нискоквалифицирани възрастни в системата на образование и обучение.

През 2017 г., в рамките на председателство на Естония на Съвета на ЕС, Cedefop участва в част от партньорска проверка, посветена на професионалното развитие на **учители и обучители** чрез учене в процеса на работа. През 2018 г. Cedefop ще организира втория форум за усъвършенстване на политики, насочен към развиването на компетентностите на учители и обучители в ПОО.

Повишаване на осведомеността за ПОО

Осведомеността по отношение на ПОО е свързана с предоставяне на данни за пазара на труда и търсените умения, които да подпомагат развитието на политиките в областта на ПОО. През 2017 г. Cedefop публикува на своя портал Панорама на уменията най-актуалните данни и анализи за търсенето и предлагането на умения в ЕС. През 2018 г. ще бъдат публикувани нови прогнози с акцент върху бъдещите възможности за заетост, както и върху професии, от които се

очаква да има отлив, и за които ще съществува остра необходимост от попълване на овакантените позиции. През 2017 г. в резултат от увеличаване обема на данни за тенденциите в търсенето и предлагането на умения, Cedefop разширява своя анализ на онлайн обявените свободни работни места с помощта на автоматични уеб инструменти като през 2018 г. ще публикува първите си констатации в тази насока. Семинарът, организиран съвместно от Cedefop и Евростат през м. септември 2017 г., се провежда след Европейския маратон по програмиране на данни, който се състоя през м. март и в който отбори от 22 европейски държави се състезават, за да намерят начини за използване на големи масиви от данни за подобряване на съответствието между съществуващите умения и работните места. В семинара взимат участие 8 отбора, които търсят начини за превръщането на прототипни идеи в общоприети решения.

С оглед взимане на информирани решения по отношение на уменията и работните места в Европа, Cedefop поддържа, в сътрудничество с ЕК, **Панорама на уменията** - уеб портал за данни и информация за тенденциите на пазара на труда и потребностите от умения в Европа. През 2017 г. Cedefop предоставя данни и информация за пазара на труда и търсените умения във връзка с различни теми, измежду които оценка и посрещане на потребностите от умения, по-ниска от изискваната квалификация, умения за работа с големи масиви от данни, както и нови форми на самонаемане.

В съответствие с Програмата за нови умения, при поискване Cedefop работи с държавите членки, като ги подпомага в процеса на подобряване на **предвиждането и управлението на уменията**. През 2017 г. в България и Гърция се провеждат събития, насочени към повишаване на осведомеността сред заинтересованите страни относно значението на предвиждането на уменията за създаване на политики, базирани на доказателства. През 2018 г. Cedefop ще финализира прегледите на управлението на уменията в Гърция и България, и ще започне да работи със Словакия и Естония. През 2018 г. в портала Панорама на уменията ще бъде публикуван актуализирания **Индекс на уменията в Европа**. Индексът идентифицира силните и слабите страни по отношение развитието и използването на уменията на работната сила.

Cedefop ще продължи да работи с ЕК, Евростат и ОИСР за подобряване на **данните и статистиката в областта на ПОО**. През 2017 г. Cedefop публикува актуализирани индикатори за политиката в ПОО като предстои оповестяването на заключенията от последното проучване на общественото мнение в областта на продължаващото ПОО. Също така през 2018 г. Cedefop и Европейската фондация за подобряване на условията на живот и труд (Eurofound) ще финализираат поредното **проучване на европейските дружества**, в което ще се изследва връзката между съществуващите умения в компаниите и наличните бизнес стратегии, включително цифровизацията. Проучването ще бъде проведено на всички официални езици на ЕС през 2019 г. Наред с това Cedefop ще надгради резултатите от своето **проучване на европейските умения и работни места** с оглед идентифициране на предизвикателствата пред преквалификацията и актуализирането на уменията, необходими за новите работни места, които са възможни благодарение на цифровизацията.

Комуникация и организация

Ефективната комуникация е от съществено значение в процеса на признаване и оценяване на ролята на Cedefop от заинтересованите страни. Показателите за изпълнение на работата на Центъра показват, че заинтересованите страни оценяват работата му, като се наблюдава увеличаване на търсенето на предлаганата от него експертиза (Каре 2). Комуникационната стратегия на Cedefop е съгласувана с ЕК и включва съвместни дейности като организиране на Европейската седмица на професионалните умения. Уеб страницата на Cedefop съдържа висококачествени данни и аудиовизуални материали, като предоставянето на сравнителни данни по държави остава приоритет и през 2018 г.

Списанието на Cedefop *Skillset and match* се публикува три пъти в годината и представя работата на Центъра, както и европейското развитие в областта на ПОО. През 2017 г. публикуваните в списанието статии и интервюта обхващат теми като ПОО през 21-ви век, умения и работни места за бежанци. Организираните в Брюксел семинари с участието на държавите, председателстващи Съвета на ЕС допълнително

популяризират работата на Cedefop сред институциите на ЕС и постоянните представителства на ЕС в държавите членки. За да отговори на променящите се потребности на заинтересованите страни, през 2018 г. Cedefop ще изготви Годишник за ПОО, в който ще бъдат предоставени данни, позволяващи по-всеобхватен анализ на свързаните с ПОО въпроси.

Стойността на Cedefop, като **организация**, основана на знанието, се дължи на нейния човешки капитал. Проучване сред служителите на Центъра през 2017 г. отчита ниво на удовлетвореност от 72% (най-високия резултат сред 20-те агенции на ЕС, които участват в проучването). Независимо проучване сред членовете на Управителния съвет на Центъра отчита 77% удовлетвореност от качеството на консултациите на Cedefop със заинтересованите страни. През 2018 г. Центърът ще изпълни формулираните след проведените проучвания препоръки и ще продължи да отстоява принципите на благосъстоянието и взаимното зачитане на чуждото достойнството на работното място.

При оползотворяване на възможностите за повишаване на ефективността, идентифицирани в рамките на административния преглед, Cedefop ще положи всички усилия, за да продължи отличната си практика по спазване на правилата и препоръките на Европейската сметна палата и Службата за вътрешен одит на ЕК. Наред с това Центърът ще продължи да прилага системи за управление на околната среда.

Предстои да се разбере какви нови задачи или развития ще произтекат от новия Учредителен регламент на Cedefop, както и от заключенията от текущата външна оценка. През 2018 г. Центърът ще запази своята готовност за изпълнение на набелязаните цели, и ще продължи да работи за засилване на европейското сътрудничество между ЕК, държавите членки и социалните партньори с оглед подобряване на политиките в областта на ПОО.

КАРЕ 2: ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЕКСПЕРТИЗАТА НА CEDEFOP ПРЕЗ 2017

Изследванията на Cedefop са широко цитирани в официални документи на ЕС, включително на ЕК, ЕП и други международни организации.

Cedefop отчита 377 000 сваляния на публикации, измежду които 63 000 информационни бележки, които се изготвят на 8 езика. Тази статистика показва, че експертизата и констатациите на Центъра се радват на голям интерес.

97% от 326 участника в събития на Cedefop ги оценяват като полезни или много полезни.

Във връзка с дейността на Cedefop в медиите са публикувани 732 материала, измежду които 650 уеб статии, 61 статии във вестници и 19 статии в списания, като всички те се появяват във водещи европейски издания.

Cedefop има 11 070 последователя във Facebook и 6 300 последователя в Twitter. Последователите във Facebook са се увеличили с 18%, а тези в Twitter с 22%.

CEDEFOP

Европейски център за развитие
на професионалното обучение

Информационна бележка – 9126 BG

Кат. N°: TI-BB-18-001-BG-N

ISBN 978-92-896-2230-1, doi:10.2801/24275

Copyright © Европейски център за развитие на професионалното обучение (Cedefop, Солун), 2018

Възпроизвеждане на текста се разрешава, при условие, че се споменава източника.

Информационните бележки се публикуват на английски, френски, немски, гръцки, италиански, полски, португалски и испански, както и на езика на държавата, която в момента председателства Съвета на ЕС. За да получавате регулярно информационните бележки, се регистрирайте на: <https://www.cedefop.europa.eu/en/user/register>

Други информационни бележки, както и публикациите на Cedefop, могат да бъдат намерени на: <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications.aspx>

Пощенска кутия 22427, 55102 Солун, Гърция/GREECE

Европа 123, 57001 Солун, Гърция/GREECE

Тел. +30 2310490111, Факс +30 2310490020

Имейл адрес: info@cedefop.europa.eu

visit our portal www.cedefop.europa.eu